

УДК: 305:316.346.2

ФЕМІННІСТЬ ТА МАСКУЛІННІСТЬ ЯК ЧИННИК ГЕНДЕРНОЇ ПОЛЯРИЗАЦІЇ

Ващенко К. С.

Науковий керівник – к. соц. н., доц. Омельченко В.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. Філософії
м. Харків, Україна

тел. +380966074789

This article discusses stereotypes related to gender identity and the problems that can arise in people's lives due to these clichés. It emphasizes the need to reject gender-based models of behavior and describes how this can help achieve a more equitable society.

Під впливом тенденцій, властивих сучасному світу на глобальному та локальному рівнях, відбулося визнання існування соціального конструкту – гендеру, що визначає соціальну стать людини, те, як вона виглядає, поводить ся, діє та вчиняє. Це сприяло **актуалізації** гендерних досліджень та активному обговоренню гендерної проблематики. Особливо часто стали порушуватися питання про те, що таке фемінність та маскулінність, який вплив вони мають на суспільство, як пов'язані з гендерною поляризацією, як визначають життя окремої людини.

Метою даної публікації є уточнення понять «фемінність», «маскулінність», «гендерна поляризація» та встановлення зв'язку між явищами, які позначаються цими поняттями.

Фемінність та маскулінність – це такі особливості людини, які визначають відповідність гендерно-рольовим нормам і стереотипам, типовим для жінок і чоловіків формам поведінки, стилям життя, способам самореалізації, вибору відповідних цінностей, установок тощо.

Фемінність пов'язана з тим, що вважається «жіночою» поведінкою та рисами жіночності. Вона асоціюється з емоційністю, сентиментальністю, емпатією, уважністю до деталей. Маскулінність, натомість, пов'язана зі стереотипними уявленнями про «чоловічу» поведінку та чоловічі риси особистості. Вона асоціюється з силою, впевненістю у собі, лідерськими якостями та емоційною стійкістю.

Гендерна поляризація – це коли функції людей у суспільстві розподіляються відповідно до гендерної приналежності та вважаються протилежними. Вона проявляється через нерівноправність, дискримінацію та стереотипи.

Існування фемінності та маскулінності як інструменту створення стереотипів про жіночі та чоловічі риси і поведінку, не означає, що в реальності всі чоловіки повинні бути маскулінні, а жінки фемінні. Через незрозуміння цього утворюються проблеми особистості, коли оточення не сприймає або навіть відштовхує чи засуджує поведінку людини, яка

виходить за межі «гендерної рамки», що затвердилась у суспільстві. Жінка, яка має риси або якості, які вважаються «чоловічими», наприклад, лідерство або агресивність, може відчувати неприйняття від свого оточення, оскільки для суспільства вона вже не є жіночною. Наочним прикладом є спорт: соціальні очікування щодо дівчини – тендітність та слабкість, і якщо на змаганнях вона демонструє здатність витримувати конкуренцію з хлопцями, суспільство намагається придушити її прагнення до перемоги, оскільки ситуація не відповідає існуючим стандартам. Так само чоловік, який має якості, що вважаються «жіночими», може відчувати психологічний дискомфорт через намагання з боку соціального оточення принизити його.

Людина може мати різні гендерні ролі в різних ситуаціях та взаємодіях з оточуючим світом. Наприклад, жінка може бути маскулінною, якщо вона працює в армії, або чоловік може бути фемінним, якщо він працює в сфері догляду за людьми. Завдяки стереотипам, багато людей зіштовхуються із дискримінацією. Жінки частіше сприймаються як слабкі та неспроможні, а чоловіки, у свою чергу, як байдужі люди, які не виявляють емоцій та не здатні співчувати іншим людям.

Відчуті дискримінацію через гендерну приналежність може будь-яка людина. Наприклад, під час співбесіди щодо працевлаштування жінку можуть запитати про плани щодо народження дітей, тоді як чоловікові такі запитання зазвичай не адресують. Це створює нерівні умови, жінкам може бути важче влаштуватися на роботу, оскільки фемінність асоціюється насамперед з наявністю сім'ї, дітей, необхідністю виконувати родинні обов'язки. Чоловіки можуть мати перевагу в тих випадках, коли робота вимагає фізичної сили, яку зазвичай асоціюють з маскулінністю. При цьому ніхто не буде зважати на те, що жінка має потрібні якості, тільки тому, що вона жінка. Або зворотна ситуація: робота в сфері турботи про людей вимагає чутливості та емпатії, які вважаються фемінними якостями, через що чоловікам важче, ніж жінкам влаштуватися на таку посаду.

Гендерні дослідження зробили очевидними те, що людина може мати унікальну гендерну ідентичність та виконувати гендерні ролі, які не обмежуються застиглим образом фемінності чи маскулінності (так, жінки можуть бути лідерками, науковицями, спортсменками або підприємцями, що зовсім недавно не вписувалося у «гендерну рамку» жіночності). Гендерна поляризація на підставі фемінності та маскулінності створює обмеження, які заважають людині розвиватися та реалізовувати себе відповідно до власних потреб та інтересів.

Список використаних джерел

1. Марценюк Т. (2017). Гендер для всіх. Виклик стереотипам – Київ: Основи.

2. Марценюк Т. (2020) «Захисники галактики»: влада і криза в чоловічому світі / Т. Марценюк. – Київ: Видавничий дім «КОМОРА».